

Az öt kedvenc

Iparművészek és tervezők — Műszaki intelligencia — Időmegtakarítás, nagyobb termelékenység — Készül a legkorszerűbb félautomata eszterga

Állunk a zöldesszürke, hosszú, mindenféle karokkal és gombokkal felszerelt gép előtt, Radnai János, a Fémáru- és Szerszámgyár főkonstruktőre elmondja a gyár öt kedvencét, a titokzatos jelekkel ellátott, új típusú szerszámgépek élettrajzát.

Csökkenteni a fizikai munkát

— A két elsőszülött, az EU 500-ast és az EU 630-ast már sorozatban gyártjuk; a programvezérlésű revolveres esztergának és az RT 80-asnak nullszériája készül; s legújabb termékünk, az ETP 500-as félautomata esztergának most készül a prototípusa... Utóbbinál már csak az lesz a munkás feladata: befogni a munkadarabot, s elindítani a gépet; a nagyolást, simítást már automatikusan végzi az eszterga, amely megáll, mielőtt befejeződött a munkafolyamat... Ez a termékünk világviszonylatban is legkorszerűbb: két másodperces ciklusra van beállítva, s nyolc ciklusra van beállítva a mintapéldányán.

Igy született meg az ország első gépcsaldája, amelynek következő tagját már kifejlesztett rajzlapokon tervezik. S a szakzsargon mögött — vajon mi a lényeg?

Egyszerű a válasz: — Csökkenteni a fizikai munkát, s növelni a termelékenységet...

Csinos legyen a szerszámgép

— Például? Arról a zöldesszürke, úgynevezett programvezérlésű esztergáról esik szó, amely oly nagy sikert aratott a tavalyi ipari vásáron is.

— Tíz százalékos időmegtakarítást érünk el vele; kevésbé fárad el a munkás; a gép termelékenysége 20–25 százalékkal nagyobb, mint a kézzel működtetett gépeké...

Csutak József művezető megnyom valami gombot, mire ventilátorsebességgel táltosodik meg egy kerék; aztán az elegáns, fekete telefontárcsához nyúl, amely ott van a gép oldalán; „felhív” néhány számot, s már elő is készítette a következő műveletet.

Szép ez a gép: fogantyúit fehér műanyag takarja, gombjai sötétbarnán csillognak...

— ...s a vonalvezetés! — monda büszkén Pöhm gépészmérnök, aki végigkísér az üzemben. — A vonalvezetést mi, tervezők, az iparművészekkel együtt dolgoztuk ki.

Vagyis: fontos ma már az is, hogy ne csak korszerű, hanem csinos legyen a szerszámgép.

Kívül a gyárkapun

A kísérleti műhelyben, olajos fényű alkatrészek között, ahol a gépcsaldák tagjait bizonyos próbaidő után szétbontják, majd újra összeszerelik,

hogy minél tökéletesebbek legyenek, elmondják: a két első „gyerekből”, az EU 500-asból és 630-asból ötven gép már kikerült a gyárkapun.

— S mint vélekednek más üzemekben róluk?

— Több helyütt — például a Fogaskerékgyárban — azt mondták: miért nem küldtetek inkább a már jól ismert, bevált (sokat exportál ebből ma is a gyár) MVE-padokból?... Idegenkednek még az új gépektől, noha gyorsan belátják: megkönnyítik a munkát...

De hát: bonyolultabb gépek ezek, tapasztalt szakmunkásnak is tanulnia kell, hogy megértse működésüket. A régebbi esztergákon csupán egy dobozka rejtette magában az elektromos berendezést; most — mint a programvezérlésűnél — egy hatalmas szekrényben húzódnak, csavarodnak a tekercsszálok ezrei.

Gáncs Péter még fiatal ember, ám nyolc éve esztergályos. Két hete dolgozik az RT 80-as mintapéldányán.

— A tapasztalataim? Először voltak kisebb zavarok, főleg az elektromos felszerelésben; azóta kijavították; van néhány észrevételem, amit majd elmondok a tervezőknek... Egyébként könnyebben és gyorsabban dolgozom, mint régi gépeimen...

Tanfolyam a munkásoknak

S az új esztergák bonyolultabb kezelésének elsajátítása? A főkonstruktőr véleménye: — A dolgozók műszaki intelli-

genciájától függ, hogyan tudják majd kihasználni a gépeket. Itt már nem lehet találgatni, melyik gombot is nyomjam meg? Ha eltévesztik, úgy súlyos károkat okozhatnak. S az elektromos szekrényben sem lehet találmásra babrálgatni a villanyszelvények, éppen ezért csak gyakorlott emberre bízunk a kezelést. S őket is állandóan oktatjuk: most is részt vesznek egy tanfolyamon...

— Mi a külföldi szakemberek véleménye?

— Az EU 630-ast Lipcseben és Brnóban mutattuk be tavaly, a programvezérlésű eszterga a lipcsei vásárra megy... A szovjet, olasz, svéd, osztrák, nyugatnémet gépkereskedők egyöntetűen kitűnőnek találják az első magyar gépcsaldát.

Keresztényi Nándor

Bútor műanyagból

Új fényezési eljárások — Meggyorsítják a bútorgyártást

A bútoriparban legfontosabb feladat a műszaki fejlesztés meggyorsítása. Ez alapfeltétele a termelékenység növelésének, a gyártási költségek leszorításának. Ezért elsősorban a legnehezebb munkafolyamatnál, a fényezésnél megszüntetik a kézi munkát.

Háromféle új fényezési eljárással foglalkoznak. Legelőrehaladottabb a poliészter lakköntés alkalmazása. Öt gyár rendelkezik ehhez szükséges berendezéssel. Az új technológia meggyorsítja a bútorgyártást, de hasznos a vásárlóknak is, mert a poliészter lakkal bevont bútorok könnyebben kezelhetők, vízzel lemoshatók

Átadták az egyik legmodernebb üzemépületet

Átadták a 15-millió forintos beruházással épült 84 méter hosszú impozáns új üzemépületet a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban. A gyár új épületét kétszintes átjáróhid köti össze a törzsepülettel. Az ország egyik legmodernebb gyári épületének két főbejárata van. A folyosót embermagasságig ragyogó fehér csempek borítják. Két gyorslift közlekedik az épület legfelső szintjéig, ahol a gépeket elhelyezték. A természetes szellőzésen kívül mesterséges berendezések is biztosítják a légáramlást. A harmadik emele-

ten az irodák és a tervezők kapnak otthont. Lejebb a vegyi és a fizikai laboratórium, a műszaki ellenőrzés és más irodák kaptak helyet. Az első emeleten 1050 személyes férfi- és női öltöző, zuhanyzó várja a dolgozókat. Ezen az emeleten az újrendszerű telefonközpont részére bemutatóterem készült. Lesz itt orvosi szoba, továbbá az áramellátás bővítését szolgáló kapcsolóterem és transzformátorállomás. A pincében helyezték el a hőközpontot és a raktárakat. Az új üzemépületbe csütörtökön kezdik meg a költözést.

A híres mezőtúri fazekasok utódainál

Évszázados hagyományokból táplálkozik Mezőtúron a fazekasmesterség. Az 51 éves Veres Lajos népművész 10 éves kora óta gyúrja az agyagot, önti gondolatait az anyagba. Veres Lajos ősi mezőtúri fazekascsalád sarja, Rokonsága

is mind ebben a szakmában dolgozik. Hosszú, 41 éves munkássága alatt évenként körülbelül 10 ezer agyagtárgyat formált a korongon olyan pontosan, mintha azt nem is kéz, hanem precíziós gép végezte volna.

(MTI Foto; Rác J. felv.)

Új magyar nukleáris műszer a rák felismerésére és gyógyítására

Térkép a szervezetről — Az izotóp útja

A rák elleni harcban új fegyvert adott az orvosok kezébe a tudomány és az ipar együttműködése. A Gamma Optikai Művekben elkészült az első három Scintikart.

A rák gyógyításának fontos feltétele, hogy korán felismerjük az elváltozásokat. Az új nukleáris műszer nagy segítséget nyújt ahhoz, hogy már kezdeti szakaszukban megállapíthassák a daganatokat, és időben megkezdhesék a kezelést.

Egy év helyett hat hónap

A Gamma múlt év júliusában kapott megbízást, hogy Nagy János, a budapesti Orvosi-Fizikai Intézet adjunktusának elvi kutatásai alapján elkészítse a Scintikart első példányait. Az üzem dolgozóit a kongresszus tiszteletére fel-

ajánlották, hogy hat hónapon belül átadják az intézeteknek a fontos orvosi készüléket. Hatalmas feladatot vállaltak, hiszen hasonló műszerekhez azelőtt egy év vagy hosszabb idő is kellett. Eleinte úgy is látszott, hogy erejükön felül igértek. Ekkor a gyár vezetői a KISZ-szervezethez fordultak.

Egyik „idősebb” mérnök, Horváth Lajos vezetésével három fiatal, tavaly végzett gépészmérnök, Tóth György, Harsányi Vilmos és Fehér András szerkesztette meg a műszert. Ez volt első önálló munkájuk. Ezután a KISZ műszaki tanácsának mérnökei, s a fiatal munkások brigádokat alakítottak, hogy a rajzok minél előbb testet öltsenek.

A fiatalok vállalkozása

— Odát lehet írni a fiatalok lelkesedéséről, áldozatkészségéről — mondta Láng Károly, a Gamma főmérnöke. Azok a fiatalok is, akik máskor alig várták a fél négyet, ott maradtak estig, s dolgoztak szombat, sőt, vasárnap is, hogy teljesíthessék ígéretüket. Volt olyan fiatal munkás, aki bevonulása előtti utolsó vasárnapját is a gyárban töltötte.

Az odaadó munka eredményeként az üzem dolgozóit mással hittel ezelőtt átadhatták az új készüléket az Orvosi-Fizikai

Intézetnek, ahol már használják is az első Scintikartot. A kutatók elismeréssel nyilatkoztak a Gamma-gyár munkájáról.

— A tetszetős külsejű készülék megbízhatóan működik. Eredményesen felveszi a versenyt a hasonló rendeltetésű külföldi készülékekkel.

Mi tud a Scintikart

A Scintikartot főként a diagnosztikában alkalmazzák. A beteg szervezetébe rádióaktív izotópot juttatnak, s a műszer letérképezi a sugárzó anyag elosztását a testben. A daganatokban — bizonyos esetekben — sürűbben helyezkednek el az izotópok. Ezt vizsgálat közben a készülék pontosan jelzi, s papírra rögzíti. Valóságos térképet készít a szervezet belsejéről. Az izotópok segítségével megállapíthatják az egyes szervek, például a pajzsmirigy alakját, méretét is. De felhasználhatják a Scintikartot gyógyítás közben is az izotópok nyomán követésére.

A daganatok felismerésében és gyógyításában új lehetőségeket feltáró készülék iránt nagy az érdeklődés. A következőkben sorozatban gyártják majd a Scintikartot.

At

Szovjet tudósok érdekes megállapításai

a rákos betegségek gyógyszeres gyógyításáról

Nincs lehetőség arra, hogy olyan univerzális gyógyszert készítsenek, amely a rák és a többi daganatos megbetegedés valamennyi fajtáját egyaránt gyógyítja — írja Blohin professzor az Izvesztijában. Ugyanakkor — fűzi hozzá — különböző gyógyszerekkel már jelentős sikereket értek el ezeknek a betegségeknek a gyógyításában.

A különböző hormonkészítményekkel például sikerült megakadályozni a tejmirigy és a petefészek rákos megbetegedéseit a daganatok továbbterjedését. Ilyenkor sebészeti úton eltávolították a fő daganatot.

A professzor szerint a szov-

jet tudósok kísérleteik alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a rák gyógyszeres gyógyítása általában a daganatos megbetegedés továbbterjedését akadályozza meg és így kiegészíti a sebészeti beavatkozást. Ugyanakkor — mint a klinikai gyakorlat mutatja — idejében alkalmazott gyógyszeres kezeléssel sikerül megakadályozni a rákos betegség kialakulását is. Bakulev akadémikus vezetésével különleges rákkutató koordinációs bizottságot alakítottak. A bizottság feladata, hogy összehangolja a különböző foglalkozású kutatók erőfeszítéseit a rákellenes küzdelemben.

A SZULTÁN PAMLAGÁNÁL

Tűz lobog az ősember tanyáján — Elérte első állomását az aggteleki barlang-expedíció

Munkatársunk „felfedezi” az ősember útját

Aggtelek, Baradla-barlang, a Szultán pamlagja, a bejáratról 2200 méterre. (Kiküldött munkatársunk jelentése.)

Fejem felett 20 centivel jégcsapnyi cseppkövek függnek, a cserépmécses pisálkóló fénye mellett romos egységű fénycső sorokat. A mécses iparművészek rekonstruálták: eredeti kőkorszakbeli forma, csakúgy, mint a fáklya, amit birkafagygyúból és faháncsból fontak. A fáklyákkal azonban takarékoskodni kell. Délután 5 órakor érkezünk fel a föld alatti patlak szintjétől mintegy hat emelet magasságba. Teljesen zárt, egy-másfél méter magas fülkében vagyunk. Itt találtuk meg a múlt év őszén az ősember fáklyamaradványát, mellette vaskori cserépedénydarabokat, megsemmesedett, több ezer éves búzát, megannyi bizonyítékát, hogy itt tanyázott őskori embertársunk is. Éppen az itt talált leletek indították dr. Jakucs Lászlót, hogy bizonyítsa: az ősember eszközeivel is el lehet jutni a barlang túlsó végéhez, az Óriások Termébe.

Jéghideg víz, iszap

Hátam mögött meggyullad a tűz. Füst csipi a szememet. Pihenéshez készülődünk. Pontosan öt óra hosszat tartott az út. Tizenegy órakor, a csomagok ellenőrzése után — a műegyetem kutató-állomásának gondnoka és a határőrség egyik főtörzsmestere volt az ellenőr — meggyújtottuk a fáklyákat. Öt lepecsételt, s fejünk felett már ötven méter a sziklafal. Három napra elbúcsúzunk a napvilágtól.

Újabb lépcsőkön teszünk néhány lépést, aztán átlépünk a betonjárda korlátján. Nem te-

hetjük többé lábunkat a járdára. Elöl megyek, számomra ismeretlen világban. Gumicipőm alatt apró kővek gurulnak lefelé. A Kossuth-rádió riportere még menetközben interjút készít, aztán belépünk az első nagyobb terembe. Belépünk a vízbe. Jéghideg. A barlang levegője elég kellemes, 10 fok körül van, de a víz csip, mar, dermeszt. Utánam dr. Jakucs László, dr. Dénes György, Mirzser Károly, Vizsnai Bertalan, Berecz Lajos, Fodor István. Az első méterek után elmúlik a vízben gázoló lábszár dermedtsége. Most iszapba süllyedünk.

Lezuhan a sziklatömb

Jön az első nagyobb akadály. A fekete terem omladékos, négy emelet magas szikla. A sziklákon imbolygunk. Hátunkon a zsákok vékony heveder szorítja, tartja. Sok a súly. Feljutottunk. Újabb iszapot következnek. Középen József nádor emlékoszlopán a felírást telefolyja a cseppkő. Még ötven év és eltűnik a nádor látogatójának emléke. Újabb omladékhely, a Mórea, csak a leglassabban merek lépkedni a hatalmas, éles szélű tömbökön. Egyensúlyozni és kapaszkodni kell egyszerre. A kapaszkodósziklákat előbb ellenőrizni kell, nem mozognak-e. Jaj! — kiált fel valaki a sor végén. Közuhogás, aztán nem jön több hang. Jakucs doktor a sötétben rohan vissza. Vizsnai Berci egy mozgó sziklába kapaszkodott.

Mágára rántotta. Szerencsére csak súrolta a combját, rövid ápolás után folytatni tudja az utat. Indulunk tovább. Megáll az idő. A termék hol tároglik, hol összeszűkül. Egyszer vízben cammogunk, egyszer sárban cuppogunk, máskor sziklára mászunk.

„Eddig és nem tovább”

Aztán minden összeszűkül, úgy tűnik: nincs tovább. Vass Imre kutató 1821-ben írta a falra: „Eddig és nem tovább”. Pedig van tovább, és volt is tovább. Csend van. Jakucs hátraoson, hátracsalsa a többieket, nehogy a leghalványabban is befolyásoljanak. Először felfelé próbálunk elindulni. Nem megy. Teljesen függőleges a fal. Aztán alul, a cseppnyi repedésbe világítok a fáklyával, felül nagyobb üreget látok. Megvan! „Látjátok? Két perc alatt megtaláltam.” Miért ne talált volna meg az ősember is, aki ezer évig élt a barlangban. Átpréselődünk a húszt méter hosszú, ferde folyosón, rövid pihenő és félóra múlva a Szultán pamlagjánál vagyunk. És tíz perc haladás felfelé és itt az üreg, ahol az ősember-maradványokat találták.

A tűz már ég, de a füstben nem látom saját betűimet sem. A futár azonban mindjárt indul a kézzel, hogy most önként is olvashassák a sorokat.

Bernáth László

Szabó Magda

KÍGYÓMARÁS

JÓKAI SZÍNHÁZ

Bemutató február 4-én,

16 éven felülieknek

BÉRELJEN ÜDÜLÉSRE SZOBÁT

a BALATON északi oldalán, valamint a BAKONY csodálatos szépségű helyein a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalának fizetővendég-szolgáltatánál,

Balatonfüred, Blaha L. u. 5.

Postafiók: 10.

Telefon: 143.